

Jälkihuollon ikärajaa on nostettava 25 ikävuoteen!

Lastensuojelujärjestöt kannattavat asiantuntijoiden jo vuonna 2013 ehdottamaa toimenpidesuosituksista jälkihuollon ikärajan nostamisesta 25 ikävuoteen ja vaativat, että tämä etenee käytäntöön. Myös nuoret ja käytännön työntekijät ovat nostaneet esiin useissa eri yhteyksissä kannattavansa jälkihuollon ikärajan nostoa.

Jälkihuollon tarkoituksena on tukea sijaishuollossa ollutta nuorta ja varmistaa selviytyminen nuoruuden ja aikuisuuden nivelvaiheessa. Onnistuneella jälkihuollolla pystytään parhaimmillaan turvaamaan nuoren hyvä itsenäistyminen ja kiinnittyminen yhteiskuntaan. Kokemus- ja tutkimustiedon valossa 21 vuoden ikäraja on liian matala ja liian moni syrjäytyy jälkihuollon päättyessä.

Jälkihuolto on nuoren oikeus ja kunnan velvollisuus

Lastensuojelulaki ei määrittele täsmällisesti, millaista jälkihuoltoa kuntien tulee nuorille tarjota. Tämä on johtanut sattumanvaraisuuteen ja liian suureen vaihteluun jälkihuollon laadussa. Myös harkinnanvaraisen jälkihuollon myöntämisessä on kuntakohtaisia eroja.

Näin ei saa olla. Nuoren tulisi aina saada tarvitsemaansa jälkihuollon tukea tasalaatuisesti asuinpaikasta riippumatta riittävän pitkään, ja ilman että hän itse tai hänen läheisensä sitä kunnalta erikseen vaativat.

Jälkihuollon palveluiden piirissä oleminen ei myöskään saa olla perusteena sille, että nuori ei saa joitakin muita tarvitsemiaan kunnan palveluita.

“Jos huomataan, että joku nuori on syrjäytymisvaarassa, niin sitä pitäisi pitää silmällä, että kenellekään ei jäisi ulkopuolista oloa tähän maailmaan”

Sijoitettuina olleilla nuorilla puuttuu usein turvaverkkoja

Sijaishuollosta itsenäistyvillä nuorilla on keskimääräistä enemmän elämässään tekijöitä, jotka voivat johtaa syrjäytymiseen. Kun muut nuoret yleensä saavat rauhassa irtaantua lapsuuden kodistaan, itsenäistyä, hakea rajojaan ja muodostaa omaa identiteettiään, saattaa jälkihuollossa olevan nuoren arki olla kokemuksista selviytymistä, arjen taitojen opettelua, oman perhetilanteen käsittelyä ja joskus myös psyykkisten ongelmien, päihteiden käytön ja muiden vaikeuksien selättämistä.

Osa nuorista lähtee vauhdikkaasti itsenäiseen elämään heti, kun 18 vuotta tulee täyteen. Vapauden kaipuu voi johtaa siihen, että täysi-ikäistynyt nuori kieltäytyy jälkihuollon tuesta. Toisinaan tämä johtaa syrjäytymiseen, koulutuksesta putoamiseen, maksuhäiriömerkintöihin ja päihteiden käyttöön. Nuori saattaa ohjautua takaisin tuen piiriin vasta lähellä jälkihuoltoajan päättymistä, ja olla vasta tällöin kypsä ottamaan tukea vastaan.

21 vuoden ikäraja tulee liian nopeasti vastaan

Esimerkiksi Helsingin jälkihuollon nuorista vain 14 %:lla oli ammatti jälkihuollon päättyessä. Mikäli nuori ei jälkihuollon tuella ole saanut 21-vuotiaana opintojaan valmiiksi, se ei ole todennäköistä myöskään jälkihuollon päätyttyä. Koulutuksen puute vaikeuttaa työn saantia ja toimeentuloa sekä johtaa taloudellisiin vaikeuksiin. Huostassa olleiden nuorten aikuisten kuolleisuus on muita korkeampi 25 vuoden ikään saakka.

Laadukas ja riittävän mittainen jälkihuolto on tärkeä ja kriittinen vaihe lastensuojelun asiakkaille niin inhimillisesti kuin taloudellisestikin mitattuna.

On ryhdyttävä välittömiin toimenpiteisiin, jotta jälkihuollon palvelut ja ikäraja saadaan vastaamaan tutkimusten, suositusten ja käytännön kokemusten edellyttämää tasoa.

“Kavereista ehkä viisi sadasta muuttaa alle 22-vuotiaana pois kotoa. Kun olet sijoitettu, sinut potkitaan 18 –vuotiaana ulos. Mulle sanottiin, että et voi jäädä tänne (laitokseen) asumaan, koska se maksaa liikaa.”

Lue lisää:

- Kananoja ym. Toimiva lastensuojelun -selvitysryhmän loppuraportti (STM raportteja ja muistioita 2013:19)
- Mikä jälki jää? Opas lastensuojelun jälkihuoltotyöhön. 2016 Lastensuojelun Keskusliitto.
- Eriksson Sari, Karppinen Riikka (2016) Kvantitatiivinen tutkimus Helsingin jälkihuollon- uorten toimintatahtoisuudesta ja palvelujen käytöstä asiakasasiakirjojen valossa vuosina 2013-15. Helsingin valtiotieteellinen tiedekunta, sosiaalityön pro gradu. 2016
- Ristikari, Tiina & Törmäkangas, Liisa & Lappi, Aino & Haapakorva, Pasi & Kiilakoski, Tomi & Merikukka, Marko & Hautakoski, Ari & Pekkarinen, Elina & Gissler, Mika (2016) Suomi nuorten kasvuympäristönä. 25 vuoden seuranta vuonna 1987 Suomessa syntyneistä nuorista aikuisista. Helsinki: Nuorisotutkimusseura & Nuorisotutkimusverkosto, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/suomi_nuorten_kasvuymparistona.pdf

§

- Lastensuojelulain 75 §:n mukaan jälkihuoltoon on oikeus sijaishuollon päättymisen ja yli puoli vuotta kestäneen avohuollon tukitoimena tehdyn sijoituksen jälkeen tai harkinnanvaraisena silloin, kun se on nuoren tarpeista perusteltua.
- Jälkihuolto-oikeus alkaa, kun huostaanotto ja avohuollon lastensuojelun asiakkuus päättyvät. Se on voimassa viisi vuotta tai siihen asti kun nuori täyttää 21 vuotta.

Kysy lisää:

Pelastakaa Lapset:
kehittämispäällikkö Tove Lönnqvist 050 5020329 ja
ylilääkäri Kirsi Kettunen 010 843 5012
Lastensuojelun Keskusliitto: erityisasiantuntija
Tiia Hipp 050 5370061
Sos-Lapsikylä: kehitysohjaaja Kati Palsanen
040 825 1620
Ehjä ry: toiminnanjohtaja Kai Laitinen 050 511 6714
Perhehoitoliitto ry: kehittämispäällikkö
Anu Lehtosaari 040 310 1443